

Toetsingskader sociaal domein: wat is belangrijk vanuit het perspectief van de (kwetsbare) inwoners in uw gemeente?

Gemeenten kunnen op verschillende manieren naar inwoners luisteren en daarbij de wensen, behoeften, signalen en knelpunten verzamelen:

- Per beleidsterrein: bijv. Wmo – Jeugdwet– Participatiewet: inbreng o.a. van Adviesraden en Cliëntenraden;
- Per doelgroep bijv. gehandicaptenraad-ouderenraad-(pleeg)ouders en jeugdigen;
- Per wijk- dorp of buurt (wijk- en dorpsraden - huurderscommissies);
- Individuele inwoners: (digitale) onderzoeken, spreekuren-werkbezoeken-verdiepende onderzoeken;
- Via de zorg- & welzijnsorganisaties, vrijwillige ondersteuningsorganisaties en onafhankelijke cliëntondersteuners.

De Adviesraad kan daar een onderdeel van zijn. Dit vraagt van adviesraadsleden een grote tijdsinvestering maar vooral ook vaardigheden om met inwoners* in gesprek te komen om antwoord te krijgen op vragen als: wat houdt hen bezig? Wat ervaren zij als positief en waar liggen de knelpunten? Hebben zij zelf verbetervoorstellen?

*Het sociaal domein betreft alle inwoners, waaronder cliënten en patiënten. Waar wij spreken van inwoners/personen, bedoelen we ook cliënten en patiënten.

Een toetsingskader is een handig werkdocument (een model en meetlat) dat u op elk moment kunt gebruiken; in de dialoog met elkaar en met de gemeente, bij het schrijven van een advies, bij verdiepende gesprekken met inwoners, bij een evaluatie etc. Zie onze [Advieswijzer Toetsingskader](#).

Om het werken voor uw Adviesraad gemakkelijker en overzichtelijker te maken, kunt u uw eigen werkdocument opstellen. Wij hebben alvast een aantal belangrijke criteria en thema's in een toetsingskader gezet.

We pretenderen niet volledig te zijn. De lijst kan onuitputtelijk worden uitgebreid en aangevuld/weggestreept met vooral voor u relevante en actuele thema's. Vanuit de Koepel geven wij u hiermee een voorzet voor uw eigen werkdocument.

Wilt u verdiepende informatie over bepaalde onderwerpen? Dan kunt u onze [Handreiking advisering sociaal domein](#) gebruiken.

U kunt ook vragen stellen aan en kennis delen met andere adviesraden op ons forum. Bent u al lid van ons [forum](#)? Dé plek waar u online andere raadsleden ontmoet, kennis deelt, vragen stelt en geïnspireerd wordt. [Hier](#) kunt u zich aanmelden.

Thema	Uw notities, vragen en opmerkingen
Algemeen Sociaal Domein	
1. Informatievoorziening	
Is gemakkelijk te vinden, begrijpelijk, volledig en actueel.	
Er wordt rekening houden met inwoners met een beperking: bijv. laaggeletterdheid en visuele beperking.	
Er zijn laagdrempelige inloopvoorzieningen/ servicepunten.	
Er is gratis, levensbrede en onafhankelijke cliëntondersteuning beschikbaar.	
Inwoners worden proactief geïnformeerd over procedures en mogelijkheden.	
2. Toegang tot zorg en ondersteuning	
De toegang is laagdrempelig.	
Gegevens hoeven maar één keer te worden aangeleverd.	
Er is duidelijkheid over: waar kan de inwoner terecht met zijn hulpvraag.	
Inwoners worden goed bejegend en geholpen door deskundige professionals.	
Er is onafhankelijke cliëntondersteuning beschikbaar op alle levensdomeinen.	
Er wordt voldaan aan de verplichte 24/7 uurs bereikbaarheid voor advies/ luisterend oor in de gemeente.	
3. Klachten en signalen/knelpunten	
Er is in de gemeente: een onafhankelijk meldpunt, vertrouwenspersoon of onafhankelijk klachtenfunctionaris.	
4. Veiligheid/Privacy	
Er worden niet onnodig gegevens verzameld.	
De privacy binnen de gemeente is gewaarborgd.	
De overdracht van klantgegevens/dossiers is geregeld.	
De inwoner wordt om toestemming gevraagd voor overdracht van gegevens.	

5. Inspraak van inwoners	
De gemeente heeft een duidelijke visie op burger- en cliëntenparticipatie; hoe wordt in de gemeente inspraak van inwoners vorm gegeven.	
Alle doelgroepen worden bereikt: jongeren – moeilijk bereikbare - en onzichtbare doel groepen in de samenleving.	
De resultaten en de voortgang van input van inwoners wordt teruggekoppeld en gedeeld met inwoners.	
6. Toezicht Sociaal Domein	
De benoemde toezichthouder is onafhankelijk. Er zijn toetsingskaders zijn opgesteld.	
7. Cliëntervaringsonderzoek (CEO)	
Gemeente staat open voor uitbreiding van het verplicht CEO.	
Ervaringsdeskundigen, adviesraden en cliëntenraden worden betrokken bij verbetervoorstellen.	
Voorzieningen en Individuele hulp en ondersteuning	
1. Algemene voorzieningen	
Er is een toegankelijk, sluitend systeem van vervoersvoorzieningen.	
Er zijn voldoende ontmoetingsplaatsen.	
Winkels-horeca en openbare voorzieningen, sport- en cultuurfaciliteiten zijn goed toegankelijk en bereikbaar.	
Er zijn Vrijwillige Ouderenadviseurs.	
Er is een (vrijwillige) hulpdienst waar inwoners een beroep op kunnen doen.	
De voorzieningen zijn ook gericht op preventie en vroeg-signalering.	
Alle inwoners kunnen gebruik maken van onafhankelijke cliëntondersteuning.	
Er worden ervaringsdeskundigen ingezet.	
De voorzieningen zijn "betaalbaar".	
Er zijn voldoende, en voldoende gevarieerde, voorzieningen in het kader van een zinvolle dag invulling.	

2. Hulp- en ondersteuningsaanbod	
Is gericht op het ondersteunen van de eigen kracht / zelfredzaamheid en participatie.	
De inwoner heeft zelf de regie.	
De inwoner heeft voldoende keuzemogelijkheden.	
Eén gezin, één plan, één regisseur.	
Het aanbod is "passend" en gericht op de leefwereld van de persoon en diens behoeften (maatwerk).	
Het aanbod is in samenhang op alle levens-terreinen.	
De professionals beschikken over voldoende competenties en vaardigheden.	
Er worden goede service-afspraken gemaakt met leveranciers van hulpmiddelen.	
Er is een goede aansluiting tussen de formele en informele zorg op basis van gelijkwaardigheid en wederzijds respect.	
De mantelzorger is een gelijkwaardige partner in alle processen.	
Het aanbod is ook gericht op kansen voor kwetsbare inwoners.	
Er zijn voorzieningen voor mensen die moeten herstellen/ revalideren/ die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen.	
Er zijn voldoende respijtovervoorzieningen.	
Er zijn voorzieningen waar mensen kunnen verblijven op het moment dat zij niet meer zelfstandig kunnen wonen en het moment dat zij in een verpleeghuis worden opgenomen.	
Er is aandacht voor cumulatie van eigen bijdragen; voorkomen dat inwoners in financiële problemen komen.	
De adviesraad/ inwoners worden betrokken bij de inkoopvoorwaarden.	
Gemeente stimuleert en ondersteunt het gebruik van een crisiskaart.	
3. Het (keukentafel)gesprek/ het onderzoek	
De inwoner wordt duidelijk en volledig geïnformeerd over de procedure.	
De inwoner wordt proactief geïnformeerd over de mogelijkheid van het indienen van een persoonlijk plan.	
De inwoner wordt proactief geïnformeerd over de mogelijkheid van een gratis onafhankelijk cliëntondersteuner.	
Er is een follow up systeem voor inwoners	

van wie de hulpvraag is afgewezen. (bijv. omdat in eigen netwerk de hulp geboden moet worden).	
4. Mantelzorg – vrijwilligers – sociaal netwerk	
Gemeente heeft een duidelijke visie op mantelzorg-vrijwilligers en sociale netwerken. Dit komt in beleid tot uiting.	
De gemeente heeft een duidelijke visie op het inzetten van vrijwilligers bij ondersteuningstaken.	
Er wordt regelmatig geëvalueerd met vrijwilligers die ondersteuningstaken in het sociaal domein verrichten.	
Gemeente heeft een vrijwilligersverzekering afgesloten.	
5. PGB / Gezinsbudget / Integraal budget	
Er is een ruimhartig, sociaaldomein-breed PGB beleid.	
Er zijn mogelijkheden voor gebruik van PGB gelden t.b.v. eigen netwerk.	
De gemeente staat open voor het invoeren van een Integraal PGB.	
Thema's en overige	
1. Arbeidsparticipatie	
De gemeente betreft organisaties, onderwijs en ondernemers (netwerkvorming) bij het arbeidsmarktvragestuk.	
Alle inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt krijgen gelijke kansen in toeleiding naar werk.	
Gemeente heeft een visie op het begrip wederkerigheid.	
Gemeente heeft een visie op: werken moet lonen.	
De gemeente heeft visie en duidelijke doelstellingen als het gaat om beschut werk.	
Werkervaringsplekken leiden naar duurzame banen.	
Duurzaamheid van banen is onderwerp op de politieke agenda.	

2. Armoede en sociale uitsluiting	
Kinderen worden niet de dupe van opgroeien in moede.	
Er worden ervaringsdeskundigen opgeleid die bij het wijkteam/toegangsteam functioneren als ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting.	
Er is een armoederegisseur aangesteld die samen met een netwerk van betrokken instanties, organisaties etc. het armoedebeleid verbetert.	
Er is een integrale aanpak: zorg-arbeid-participatie.	
Wijkteams zijn gericht op vroeg-signalering.	
Regelingen zijn goed vindbaar en worden ook proactief aangeboden.	
Het gebruik van regelingen wordt gestimuleerd door inzet van ervaringsdeskundigen, eenvoudige procedures en bekendheid bij organisaties.	
De gemeente biedt maatwerk aan mensen in armoede en werkt actief aan het krijgen van perspectief op de toekomst.	
Gemeente werkt actief aan goede schuldhulpverlening.	
Er zijn schuldhulpmaatjes beschikbaar.	
3. Budget gemeente	
De gemeente werkt met 1 "ontschot" budget sociaal domein.	
4. Jongeren	
Jongeren worden voldoende gehoord en betrokken.	
Jongerenwerkers worden actief betrokken.	
Er is een doorlopende zorglijn 18+/18-.	
Er wordt met jongeren een toekomstplan opgesteld i.p.v. een zorgplan.	
Er bestaat een "warme" overdracht van leerlingen van het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) naar gemeente.	
Er is aansluiting tussen onderwijs en begeleiding naar werk/ passende dag invulling.	
Schoolverlaters zonder startkwalificatie zijn bekend bij de gemeente.	
Er bestaat een mogelijkheid van het alsnog behalen van een startkwalificatie (basisdiploma voortgezet onderwijs).	

Er is bij inkoop van zorg en ondersteuning voldoende aandacht voor de relatie met passend onderwijs.	
Begeleiding in traject van school naar werk bijvoorbeeld door ervaringsdeskundige jongeren.	
Voorlichting op scholen door jongeren zelf in kader van preventie: bijv. alcohol-drugs.	
Voorlichting en informatie over: wat betekent het wanneer ik 18 jaar word.	
Er wordt gewerkt met het familiegroepsplan.	
Er wordt gewerkt met Eigen Kracht Conferenties.	
Preventie heeft een hoge prioriteit.	
Passend Onderwijs	
Bij de gemeente zijn de "thuiszitters" bekend en er is beleid op gemaakt.	
(Pleeg) ouders, leerlingen worden actief betrokken bij beleidsontwikkeling en -evaluaties.	
Er is goed leerlingenvervoer.	
Er zijn voldoende deskundige leerkrachten.	
Inclusieve samenleving/VN verdrag	
De gemeente heeft ambassadeurs binnen de eigen organisatie benoemd.	
De gemeente werkt aan een inclusieve samenleving met het VN verdrag voor de rechten van personen met een handicap als leidraad.	
Preventie	
De lokale samenleving wordt gestimuleerd actief in de eigen omgeving lichte vormen van ondersteuning te bieden aan buurtbewoners en alert te zijn op signalen van bijv. eenzaamheid – sociale uitsluiting.	
Binnen gebiedsteams, wijkteams, sociaal teams is ruimte en aandacht voor preventief werken.	
Professionals zijn gericht op vroegtijdig signaleren en herkennen. Hiermee wordt voorkomen dat onnodig zwaardere vormen van zorg en ondersteuning moeten worden ingezet.	
In de gemeente zijn opbouwwerkers en jongerenwerkers actief met een "erop af" mentaliteit.	
Programma schouders eronder: de kennis en vakmanschap verbeteren van iedereen die een rol heeft in het signaleren, voorkomen en oplossen van schulden.	

De gemeente heeft een programma lokaal gezondheidsbeleid opgesteld.	
Netwerkvorming: Er is een goed overzicht van alle partijen die in de gemeente actief zijn. Er vinden periodiek gesprekken plaats over de kwaliteit van het sociaal domein en hoe kan worden samengewerkt in het kader van preventie en vroeg-signalering.	
Bewonersinitiatieven worden gezien als kansen voor preventie en zo nodig gefaciliteerd.	
Raakvlakken van de beleidsterreinen	
Er zijn verbindingen gelegd tussen Wmo- Jeugdwet- Participatiewet – Onderwijs – Passend onderwijs – wonen etc. in kader van “ontschotten” en integraal werken.	
Er zijn verbindingen tussen: Wmo – Wet Langdurige Zorg- Ziektekostenverzekering.	
Lokaal en bovenlokaal georganiseerde voorzieningen sluiten goed op elkaar aan; bijv. arbeidsmarktregio's – OGGz-Jeugdzorg.	
Regionaal beleid en lokaal beleid	
Inwoners/ adviesraad/ wordt vooraf ook actief betrokken bij beleid dat in de regio wordt opgesteld.	
Vernieuwing	
Er is in de gemeente ruimte voor innovatie / experimenten/ lokale initiatieven.	
Er is ruimte voor burgerinitiatieven.	
De gemeente heeft beleid gemaakt op het verschijnsel burgerinitiatieven-doe-democratie- Right to Challenge.	
De gemeente ontwikkelt beleid in samenspraak met inwoners.	
Wonen	
Gemeente en inwoners hebben een visie ontwikkeld op “passende” huisvesting.	
De adviesraad wordt betrokken bij prestatieafspraken met woningcorporaties.	
Inwoners, bewonerscommissies etc. worden actief betrokken bij planontwikkelingen.	
Er zijn voldoende en voldoende betaalbare woningen beschikbaar.	
Er zijn voldoende beschermde woonvormen.	

Welke functies / functionarissen vinden inwoners van onze gemeente belangrijk?

U kunt het document ook aanvullen met functies die inwoners in uw gemeente belangrijk vinden: bijvoorbeeld een onafhankelijk meldpunt, onafhankelijke klachtenfunctionaris, vertrouwenspersoon, een digitaal lokaal informatieplatform etc.

4 april 2018, Betty Stam, beleidsadviseur sociaal domein

Koepel Adviesraden Sociaal Domein: www.koepeladviesradensociaaldomein.nl